

ABD Kongre Binası Baskınının Türk Yazılı Basınında Sunumu: Göstergebilimsel Bir Analiz

Presentation of the US Congress Building Raid in the Turkish Written Press: A Semiotic Analysis

Öğr. Gör. Dr. Serhan KOYUNCU¹

Öz

ABD'nin 46'ncı başkanını belirleyen seçimler 3 Kasım 2020 tarihinde yapılmıştır. Seçim sonucuna göre, seçimi Demokrat Parti adayı Joe Biden kazanmış, Cumhuriyetçi Parti adayı Donald John Trump ise kaybetmiştir. Seçim sonuçlarının onaylanmasından sonra, Trump, destekçilerine 6 Ocak 2021 tarihinde eylem çağrısı yapmıştır. 6 Ocak 2021'de ABD Kongre binası önünde toplanan Trump destekçileri polis barikatını aşarak Kongre binasına girmişler ve Başkanlık oylamasının yapılamamasına neden olmuşlardır. Bu girişim sırasında 5 kişi ölmüş, 14 kişi ise yaralanmıştır. Trump'ın "geri çekilin" çağrısı üzerine Trump destekçileri eylemlerine son vermişlerdir. Bu çalışmada da, ABD Kongre binası baskınının Türk yazılı basınında sunumu analiz edilmiştir. Yazılı basını temsil eden Cumhuriyet, Hürriyet ve Sabah gazetelerinde yayımlanan haberler içerik/veri taraması tekniği ile taranmış; her üç gazeteden tesadüfi örneklem belirleme tekniği ile belirlenen üçer haberin başlıkları göstergebilimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda her üç gazetenin ABD Kongre binası baskınına nasıl haberleştirdikleri ve haber başlıklarına nasıl taşıdıkları irdelenmiştir. Haber başlıkları irdelendiğinde, Cumhuriyet gazetesinin "baskın", "kriz" ve "işgal" kelimelerini hiç kullanmadığı, Hürriyet gazetesinin ise, başlıklarında "baskın", "kriz", "kaos", "kalkışma", "silah" gibi daha sansasyonel kelimelere yer verdiği görülmüştür. Sabah gazetesinin de haber başlıklarında, "kanlı baskın", "öldürmek", "kurşun" gibi sözcükleri tercih ettiği belirlenmiştir. Ayrıca, Cumhuriyet ve Hürriyet gazeteleri birer başlığı soru cümlesi halinde sunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Haber, gazetecilik, göstergebilim, iletişim

Makale Türü: Araştırma

Abstract

Elections to determine the 46th president of the United States were held on November 3, 2020. According to the election result, Democratic Party candidate Joe Biden won the election, while Republican Party candidate Donald John Trump lost. Following confirmation of the election results, Trump called on his supporters to take action on January 6, 2021. On January 6, 2021, Trump supporters gathered in front of the U.S. congressional building, breaking through a police barricade and entering the congressional building, causing a presidential vote to not be held. During this attempt, 5 people were killed and 14 were injured. Trump supporters have called for an end to their actions after Trump called on them to "stand down." In this study, the presentation of the US Congress building raid in the Turkish written press was analyzed. News published in Cumhuriyet, Hürriyet and Sabah newspapers selected to represent the written press were scanned by content/data scanning technique; the headlines of three news selected from all three newspapers by random sample determination technique were analyzed by semiotic analysis method. As a result of the analysis, it was examined how all three newspapers reported the raid on the US Congressional building and moved it to news headlines. When the news headlines were examined, Cumhuriyet newspaper never used the words "raid", "crisis" and "occupation", while Hürriyet newspaper included more sensational words such as "printing", "crisis", "chaos", "rise", "weapon" in its headlines. In the news headlines of the Sabah newspaper, it was determined that he preferred words such as "bloody

¹Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İletişim Fakültesi, serhan.koyuncu@hbv.edu.tr

raid“,” kill“,” bullet". In addition, Cumhuriyet and Hürriyet newspapers presented one title as a question sentence.

Keywords: News, journalism, semiotics, communication

Paper Type: Research

Giriş

3 Kasım 2020 tarihindeki ABD Başkanlık seçimlerini Joe Biden'ın kazanmasının ardından, Donald Trump seçim sonuçlarına itiraz etmiş; 6 Ocak 2021'de miting yapacağını açıklamış; destekçilerine de Kongre binasına yürüme çağrısı yapmıştır. Trump destekçilerinin Kongre binasına girmeye çalışmasıyla yaşanan olaylarda 5 kişi hayatını kaybetmiş, 14 kişi yaralanmıştır. Yaşanan bu olay tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de basın tarafından yakından takip edilmiş ve haberleştirilmiştir. Bu olayın nasıl haberleştirildiği, kamuoylarına nasıl sunulduğu irdelenmesi gereken bir çalışma alanıdır. Bu makalede de, 6 Ocak 2021 tarihinde ABD Kongre binasına eylemcilerin girmesi ve sonrasında yaşanan gelişmelerin Türk yazılı basınında nasıl sunulduğu araştırılmıştır.

Bu çalışmanın analiz yöntemi “göstergebilimsel analiz”dir. Veri toplama tekniği olarak ise içerik/veri tarama tekniği kullanılmıştır. Sözü edilen dönem içerisinde taranan içerikten elde edilen veriler göstergebilimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Çalışma, konunun güncel olması, bu olayın ABD tarihinde bir ilk olması, bunun dış politikada tüm dünyaya etkileri olacak somut ve olağandışı bir durum olması açısından önem taşımaktadır. Diploması muhabirliği ve bu doğrultuda dış politika haberleri basında önemli bir yer tutmaktadır. Bu türdeki haberlerin basında nasıl sunulduğu, bu haberlere ne şekilde yer verildiği de önem taşımaktadır. Bu nedenle, tüm dünya basınında olduğu gibi Türk yazılı basınında da bu olayın sunum biçiminin tartışılması ve irdelenmesi ayrı bir önem taşımaktadır.

Çalışmanın yönteminin “göstergebilimsel analiz” yöntemi olmasından dolayı, bu bölümde göstergebilime yer verilmesi gerekmektedir. Göstergebilim, gösterge, gösteren ve gösterilen arasındaki ilişkiyi inceleyen bir bilim dalıdır. Bu nedenle öncelikle “gösterge”, “gösterilen” ve “gösteren” kavramlarının açıklanması gerekmektedir. “Gösterge” kavramı hakkında milat öncesi dönemlerden itibaren farklı yaklaşımlar üretilmiş; gösterge ile ilişkisinden dolayı “dil” hakkında çeşitli fikirler ortaya konmuştur. Stoacılar tarafından gösterge hakkında düşünceler geliştirilmiş, Ortaçağ'daki skolastik felsefe yapıtlarında da anlamlandırma biçimleri ile ilgili önemli görüşler dile getirilmiştir (Rifat, 1998, s. 115). Gösterge, göstergebilimin temelini oluşturmaktadır. Saussure'un tanımına göre, gösterge; bir kavramla bir işitimi imgesinin birleştirilmiş halidir (Saussure, 1998, s. 60). Göstergelerden oluşan her şeyin bir metin olduğu var sayıldığında, dilsel, tiyatral, görsel, sinematik birçok alanda anlatı metninin varlığından söz edilebilmektedir (Onega & Landa, 2002, s. 12-13). Göstergebilimin temelleri Ferdinand de Saussure ve Charles Sanders Pierce'in çalışmalarına dayanmaktadır. Saussure'un yapısalcı dilbilimi göstergebilimin gelişiminde önemli bir basamak olmuştur ve 1970'li yıllarda yapısalcılığın yükselişi ile birlikte göstergebilim de gelişme göstermiştir (Marshall, 2003, s. 282). Göstergebilim; bir kültür içerisinde var olan göstergeleri, göstergelerin çalışma şekillerini ve göstergelerin kullanılma tarzlarını inceleyen bir bilim olarak tanımlanmaktadır (Hartley, 1978, s. 37).

Göstergebilimcilere göre iletişim; göstergeler aracılığıyla karşılıklı öznelliklerin aracılanması, yani özneler arası ilişkinin gerçekleşmesidir (Erdoğan, 2011, s. 83). İletişim sürecinde işaretler önemli yer tutar. Göstergebilim de Roland Barthes'a göre, bir işaretler sistemidir. Bu işaretler; imge, jest, ses, nesne ve bunların karışımlarını kapsamaktadır ve hepsi birlikte anlam sistemleri oluşturmaktadırlar. Bu sistemlerin dilbilim açısından var olan dört temel ögesi bulunmaktadır: 1) Dil ve söz, 2) Gösteren ve gösterilen, 3) Sistem ve dizin, 4) Düz anlam ve yan anlam (Mattelart & Mattelart, 1998, s. 69).

Saussure anlamın karşıtlıklardan doğduğunu vurgulamaktadır. Saussure'un anlamın karşıtlıklardan doğduğu yönündeki hipotezi göstergebilimciler arasında yaygın bir şekilde kabul görmüştür (Kıran & Eziler Kıran, 2000, s. 328). Saussure'un bu tanımı dilsel bir tanımdır. Dil göstergeler arasındaki bağlantılardan oluşmaktadır ve bir göstergeler dizgesi olduğu açık bir şekilde belli olan yapısal bütünler içermektedir. Dilin bu yapısal niteliği ses yapısına dayalı öğelerin birleşim kurallarında ortaya çıkmaktadır. Dildeki anlam içerikleri ise bu birleşim kurallarına bağlı yapılaşma gösteren bir düzlemdir (Saussure, 1998, s. 112). Göstergebilim; gösterge dizgelerini inceleyen bilim dalı olduğuna ve neredeyse çevredeki her şey gösterge sayılabildiğine göre, oldukça geniş bir alanı kapsadığı söylenebilir. Bu alanın tanımı konusunda ise bilim insanlarının kesin bir görüş birliği içinde olduğu söylenemez (Tekinalp & Uzun, 2004, s. 143).

Göstergebilimde, çözümlemenin konusunu oluşturan nesne; dilsel ve dil dışı anlam birimleri ya da göstergeler arasındaki bağıntılarla kurulmuş, örülmüş, üretilmiş bir doku, bir metin olarak değerlendirilmektedir (Çebi, 2005, s. 3). Göstergebilim gösterge dizelerini inceleyen bilimdir ve dil, göstergebilimsel konuların bir parçasını oluşturmaktadır (Guiraud, 1994, s. 17). Her bir gösterge sadece dil sistemi içerisindeki konumu sebebiyle bir anlam ifade etmektedir. Bu sistem o dili kullanan bireylerce bilinir ve biçimlendirilir. Dil sosyal bir uzlaşımır. Bu uzlaşmaya dayalı olarak dilbilimsel bileşenler göstergelerin seçilmesi ve ilişkilendirilmesi metodu ile inşa edilmektedir. Farklı anlamlar yüklenen sözcüklerden oluşan bir ifade topluluğunun, karmaşık yapısından dolayı karmaşık bir gösterge olarak değerlendirilmesi gerekmektedir (Cook, 2001, s. 65). Saussure da her göstergenin bir gösteren (bir sözcük) ve bir gösterilenden (bir düşünce) oluşan ikili yapısının olduğunu vurgulamıştır (Rose, 2001, s. 74). Göstergebilim, gösterge olarak kabul edilebilen her şeyi kapsamaktadır. Gösterge, başka bir şeyin yerine geçebilen şeyi ifade eden bir kavramdır. Bahsedilen bu şeyin var olması şart olmamakla birlikte, herhangi bir yerde bulunması da gerekmez (Eco, 1979, s. 7).

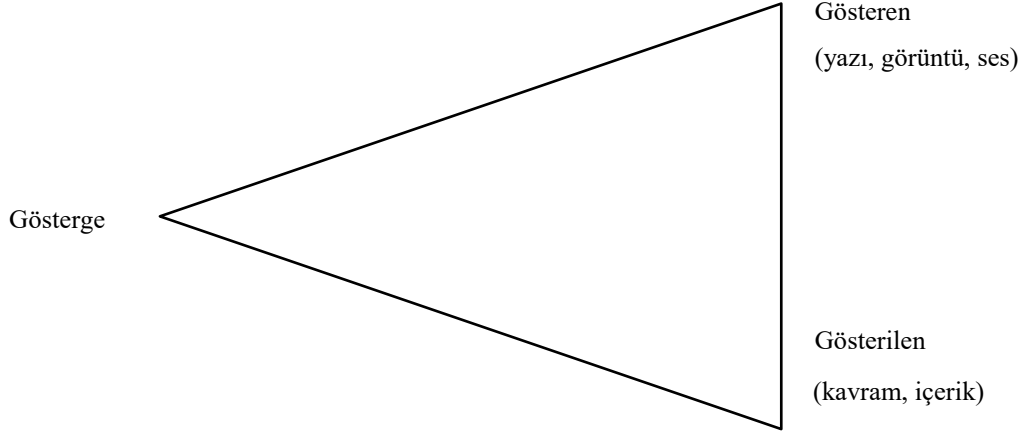
Bu çalışma, ABD Kongre binası baskınının ABD tarihinde bir ilk olması ve bunun Türk yazılı basınında nasıl bir yaklaşımla sunulduğunu analiz etmesi bakımından önemlidir. Konunun güncel olması nedeniyle, bu çalışma bu alandaki ilk makalelerden biridir. Bu nedenle literatürde bu konuya direkt olarak değinen bilimsel bir çalışma bu makale yazıldığı süreçte bulunmamaktadır. Bu çalışmanın bir sınırlılığı olarak değerlendirilebilir. Bunun yanında, yazılı basında temsil pratikleriyle ilgili çok sayıda bilimsel çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalar bütünüyle değerlendirildiğinde, yöntem olarak göstergebilimsel analiz, nitel analiz, nitel içerik analizi, nicel içerik analizi ve söylem analizinin tercih edilebildiği tespit edilmiştir.

1. Göstergebilim

Göstergebilim kısaca “işaretlerin incelenmesi” olarak tanımlanmakla birlikte, göstergebilimin kapsamı konusunda önde gelen göstergebilimciler arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. En geniş kapsamlı tanımlardan biri, “göstergebilim bir gösterge olarak alınabilecek her şeyle ilgilenir” diyen İtalyan göstergebilimci Umberto Eco'nun tanımıdır (Eco, 1979). Roland Barthes'e göre, bir toplum var olur olmaz her toplumsal kullanım kendisinin bir göstergesine dönüştürülür. Ayrıca, Barthes'e göre, her gerçeklik anlaşılır olması durumunda bir gerçeklik değeri taşır. Anlaşılır duruma gelen gerçeklik kendi göstergesini oluşturur ve bu gösterge yeniden işlevselleştirilebilir bir özellik taşır (Barthes, 1967, s. 41).

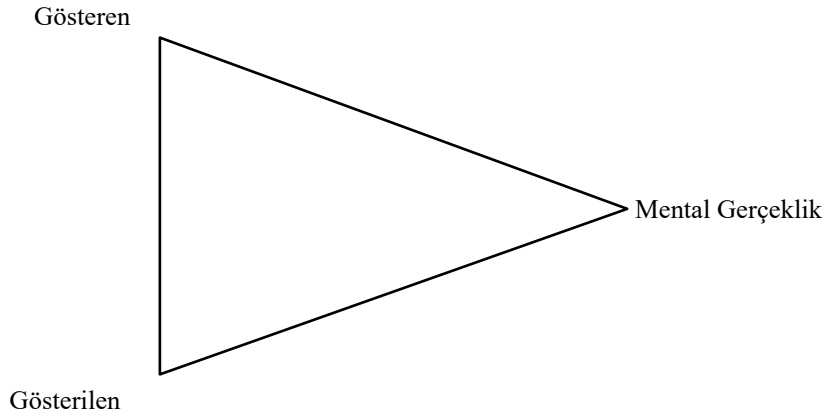
Göstergebilimsel çalışmalarda üç önemli araştırma alanı bulunmaktadır (Fiske, 1990, s. 40). 1) Gösterge: Bu alanda gösterge çeşitleri, göstergelerin çeşitli anlam taşıma yolları ve insanlar tarafından kullanılma biçimleri incelenir. 2) İçerisinde göstergelerin yapılandırıldığı ve düzenlendiği kodlar veya anlam sistemleri: Bu araştırma alanında toplumun ya da kültürün ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla geliştirilen kodlar ve bu kodların iletilmesi için kullanılan iletişim kanallarını işler hale getirmeye yönelik başvurulan yollar açıklanır. 3) Kodlar ve göstergelerin içerisinde işlediği toplum ve kültür: Bu araştırma alanında toplumun ve kültürün var oluşu ve biçimi ile kodların ve göstergelerin kullanımı arasındaki ilişki incelenir.

Şekil 1. Saussure'un Gösterge Anlamlandırma Modeli (Saussure, 1966)

Saussure'un yukarıda açıklanan modeline göre (Saussure, 1966), gösterge; gösteren ve gösterilen arasındaki etkileşim sonucu oluşur. Gösterge; gösteren ve gösterilen arasındaki ilişkiyi açıklayan bir temsiliyettir. Buna göre, yazı, görüntü ya da ses biçimindeki gösteren, atıfta bulunduğu kavram veya içeriğe dair anlamı gösterge yolu ile mesaj alıcısına iletir. Bu anlamlandırma süreci gösterge ile sonuçlanır ve sürekli yeniden üretilebilir. Saussure ile aynı dönemde Peirce de kendi modelini geliştirmiştir. Peirce'e göre, gerçeklik yalnızca işaretler yolu ile temsil edilerek bilinebilir. Peirce'in modelinde "işaret" (gösteren), "nesne" (gösterilen) ve "yorumlayıcı" yer almaktadır (Peirce, 1974, s. 135).

Şekil 2. Peirce'in Göstergebilim Modeli (Peirce, 1974, s. 135)

Peirce'in "göstergebilim modeli"nde Saussure'dan farklı olarak mental gerçeklikten bahsedilmektedir. Gösteren ve gösterilen arasındaki ilişki gerçekliğin mental yönüne atıfta bulunmaktadır. Peirce'in göstergebilim modeli epistemolojik açıdan daha geniş bir yorumlamayı içermektedir. Peirce göstergebilimsel anlamlandırmayı açıklamak için üçlü bir kavramsal nitelendirme kullanmıştır: simgesel, dizinsel ve sembolik.

Tablo 1. Göstergebilimsel Anlamlandırmanın Türleri (Peirce, 1974, s. 143)

	İlişkinin Doğası	Örnek
Simgesel	benzetmeler kullanma	fotoğraf, resim
Dizinsel	bir şeyin varlığının işareti	dumanın ateşin işareti olması
Sembolik	sözleşme ile oluşturulmuş genel kabuller	bir ülkenin bayrağı, bir kulübün maskotu

Peirce; gösterge, gösteren ve gösterilen arasındaki ilişkiyi, yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere, simge, dizin ve sembol kavramlarını kullanarak açıklamıştır. Peirce'e göre; üç tür gösterge vardır: simge, dizin ve sembol. Tüm göstergeler bu üç türden oluşmaktadır. Bu üç tür göstergesel ilişki, görsel işaretlerin nasıl işlediğine dair belli bir açıklamada bulunur. Peirce'in göstergesel ilişkiye dair açıklamalarının tamamı esasen görseldir. Peirce için görsel iletişim, Saussure'dan farklı olarak, sözlü iletişimden daha önemli bir yer tutmaktadır (Peirce, 1974, s. 143-144).

Göstergebilimsel çözümleme yöntemi iletişim alanına farklı bir vurgulama yapmıştır. Bu çözümleme yönteminde iletişim bir süreç olarak (araç, kanal, aktarıcı, alıcı, geri besleme, vb.) değil, anlamın oluşturulması şeklinde ele alınmaktadır (Tekinalp & Uzun, 2004, s. 143). Göstergebilimsel çözümleme yöntemi sosyal bilimlerde en yaygın kullanılan nitel çözümleme yöntemlerinden biridir. Göstergebilimsel çözümlemede Saussure'un tanımladığı iki kavrama yer vermek gereklidir: paradigma (dizge) ve sintagma (dizim). Paradigma, bir göstergeler dizgesidir. Örneğin, trafik işaretlerinin şekilleri (kare, daire, üçgen) bir paradigmayı oluşturmaktadır. Şekillerin içerisinde yer alan simgeler dizgesi de bir paradigmayı oluşturmaktadır. Saussure'un tanımladığı ikinci kavram ise dizimdir (sintagma). Dizim seçili göstergelerin birleştirildiği iletidir. Bir trafik işareti dizimdir; seçilen bir şekil ile simgenin birleşmesidir. Dil açısından bakıldığında da, dildeki kelime dağarcığı paradigmayı, dilin sözcüklerinden oluşan cümle ise dizimi oluşturmaktadır. Bu nedenle bütün mesajlar (bir paradigmadan) seçim yapılmasını ve (bir dizimde) birleştirilmeyi gerektirmektedir (Fiske, 2003: 82). Göstergebilimsel çözümleme ile yapılaşdırılmış bir bütün olarak metinler çözümlenmeye çalışılmakta ve yan anlamlar araştırılmaktadır (Atabek & Atabek, 2007, s. 75). Göstergebilimsel çözümleme modelleri geniş ölçüde birbirine benzeyen bir yapıdadırlar. Bu modellerin tamamı anlam çalışmalarında yer alabilecek üç unsuru içermektedir: 1) Gösterge, 2) Göstergenin gönderme yaptığı şey, 3) Göstergenin kullanıcıları. Birinci öge olan gösterge, kendinden başka bir şeye gönderme yapan, duyu ile kavranabilecek fiziksel bir gerçekliktir ve kullanıcıların onu bir gösterge olarak kabul etmeleri halinde var olabilmektedir (Fiske, 2003, s. 63). Göstergebilim hem kişiler arası hem kitlesel iletişim sürecinde aktarılan göstergeleri ve gösterge sistemlerini analiz etmek için kullanılan bir analiz yöntemidir (Bignell, 2002, s. 5-6).

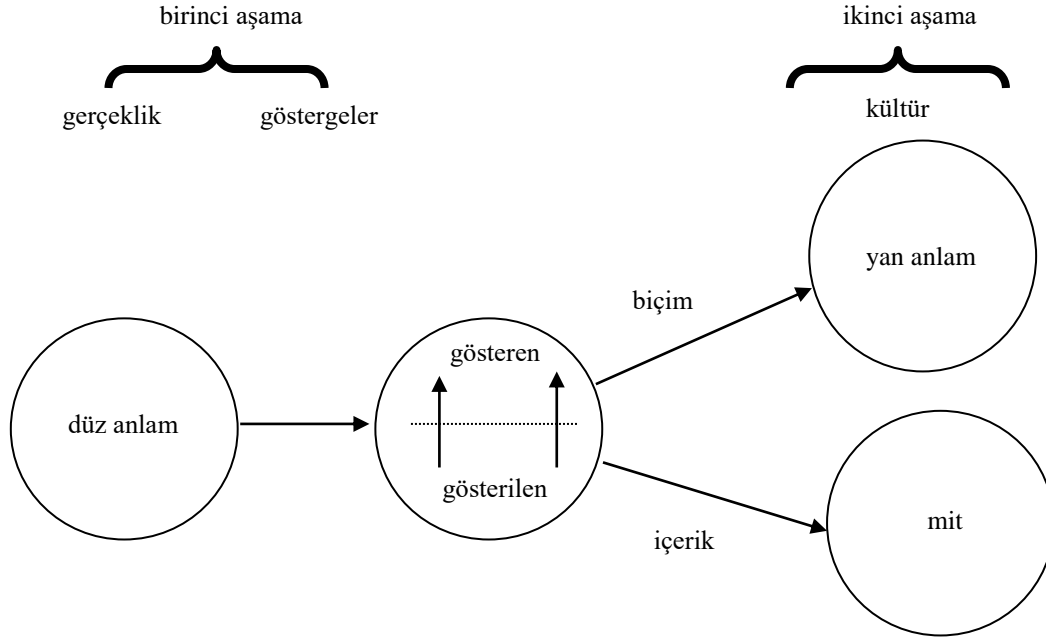
2. Düz Anlam

Düz anlam / yan anlam karşılığı göstergebilimin dilbilim uygulamalarından edindiği bir ikiliktir. Bu karşılık yazınsal göstergebilimde, reklâmların üretilmesinde, resim ve sinema filmlerinin yapımında ve çözümlenmesinde kullanılan bir araçtır (Eziler Kıran, 1990, s. 55). Göstergebilim alanında çalışanlar işaretin ne için durduğu (denotation) ile işaretin kültürel bağları (connotation) arasında bir ayrım yaparak farklı anlamlandırma seviyeleri sunmaktadırlar. Atanmış anlam (denotation) ilk düzey anlamlandırma, kültürel/imasal anlam (connotation) ikinci düzey anlamlandırma sistemi olarak açıklanmaktadır (Erdoğan, 2011, s. 237). Düz anlam kavram düzeyinde var olur. Bir gösterenin düz anlamı gerçek dünyada bulunan nesnenin kendisi değil, o nesnenin zihinde yarattığı yansımadır. Bu yansıma da tümüyle dil tarafından yaratılan, içinde yer alınan kültüre ait bir olgudur (Batı, 2005, s. 189).

Anlamlandırmanın birinci düzeyi Saussure'un üzerinde çalıştığı düzeydir. Bu düzeyde, gösterenin göstereni ve gösterileni arasındaki ilişki ve gösterenin dışsal gerçeklikteki göndergesiyle arasındaki ilişki açıklanmaktadır. Barthes anlamlandırmanın bu düzeyini "düz

anlam” olarak adlandırmaktadır. Düz anlam göstergenin ortak duygusal ve apaçık anlamına gönderme yapmaktadır (Fiske, 2003, s. 116). Saussure anlamlandırmanın yazar, okur ve metin arasında gerçekleşen bir müzakere süreci olduğunu göz ardı etmiştir. Saussure’un ısrarla üzerinde durduğu şey metindir. Saussure metindeki dilsel göstergelerin ve kullanıcının (yazar/okur) kültürel ve kişisel etkileşim biçimleriyle ilgilenmemiştir. Bu yöndeki sistemli model Roland Barthes tarafından geliştirilmiştir. Barthes’in kuramının merkezinde iki düzeyli anlamlandırma yer almaktadır (Fiske, 1990, s. 85).

Şekil 2. Barthes’in İki Aşamalı Anlamlandırma Modeli

Kaynak: Fiske, 1990, s. 88

Barthes’a göre düz anlam, gösterge tarafından temsil edilen ile, yan anlam ise göstergenin nasıl temsil edildiği ile ilgilidir. Barthes göstergenin aslında bir düz anlam şekli olduğunu belirtmektedir. Gösteren, dolaysız bir şekilde nesneyi adlandırır veya neye gönderme yaptığını açıkça belli eder. Bununla birlikte, gösterge kültürel olarak belirlenmiş anlamlara gönderme yapar (Gottdiener, 2005, s. 30-31).

3. Yan Anlam

Yan anlam, Barthes’in ikinci anlamlandırma düzeyinde göstergelerin işlediği üç yoldan birisini betimlemek için kullandığı bir terimdir. Yan anlam, göstergenin kullanıcıların duygularıyla ya da heyecanlarıyla ve kültürel değerleriyle, yani kültürel art alan bilgisiyle örtüştüğünde ortaya çıkan etkileşime gönderme yapmaktadır. Bu anlamların öznel olarak ya da en azından öznel olarak etkileşim sürecinde inşa edilmesi, yeniden inşa edilmesi anlamına gelmektedir. Bu süreçte yorum, yorumlayıcıdan etkilendiği kadar nesne ya da göstergeden de etkilenir. Barthes’e göre, yan anlamdaki yeniden inşa sürecinde rol oynayan en önemli etken, ilk düzeyde yer alan gösterendir. İlk düzey göstereni, yan anlamın göstergesi konumundadır. (Fiske, 1990, s. 86). Tek bir sözcük bir yan anlam taşıyabileceği gibi, pek çok göstergeden oluşan uzun bir metin de, bir yan anlama sahip olabilir (Erkman Akerson, 2005, s. 125).

Yan anlamlar duygusal ya da öznel biçimde inşa edilmektedir ve bir kültür çatısı altında yaşayan insanların önemli bir bölümü tarafından paylaşılmaktadır. Yan anlamlar öznel olarak bir nitelik taşır. Başka yan anlamlar daha çok toplumsal, daha az kişiseldir. Yan anlam

genellikle görüntüsel bir boyut taşımakla birlikte büyük ölçüde nedensizdir ve belli bir kültüre aittir. Bununla birlikte, yan anlamlar öznel düzeyde işledikleri için çoğunlukla farkına varılamaz. Bu nedenle yan anlamsal değerlerin düz anlamsal olgular olarak okunması daha kolaydır. Bu tür yanlış okumayı önleyecek analitik yöntem ve düşünce çerçevesi sunmak, göstergebilimsel çözümlenmenin temel hedeflerinden biridir (Fiske, 1990, s. 86-87).

4. Dizge (Paradigma)

İşaretler ve göstergeler şifrelerin içerisine iki yolla dahil edilir: “paradigma ve sözdizimi.” Paradigma, işaretlerin gruplandırılmasıdır. Bir paradigma birbiri ile ilişkili işaretlerin bir setidir. Bu işaretler belirli bir tanımlayıcı kategoriye üyedir. Bununla birlikte, her işaret anlamlı bir farklılık taşır. Sözlük bir paradigmadır. Fiil ve isim gibi gramer paradigmaları da bulunmaktadır. Örneğin, bir filmde cut, fade in, fade out, sweep, dissolve, wipe gibi komutlar birer paradigmadır (Erdoğan, 2011, s. 235). Alfabedeki harfler basit bir paradigma (dizge) örneğidir. Harfler dilin paradigmasını oluşturmaktadırlar. Bir paradigma içerisindeki tüm birimlerin ortak özellikler taşıması gerekir. Harfler için de bu böyledir. “A”nın bir harf olduğu ve alfabetik paradigmanın bir üyesi olduğu kuşkusuzdur. Harflerin dışında kalan işaretler ve semboller (örneğin, “%” işareti) alfabetik paradigma dışındadır ve bu da kesin olarak bilinmektedir. Her harfin diğerlerinden ayırt edici bir özelliği vardır. Bu da paradigmanın temel özelliklerinden biridir. Bir paradigma içindeki göstergeler arasındaki farkın, gösteren ve gösterilen açısından söylenebilmesi gerekir. Bir göstergeyi diğerlerinden ayıran özelliklerine “ayırt edici özellik” denir (Fiske, 2003, s. 83).

İletişim paradigmalardan seçim yapılarak ortaya çıkar. Kelimeler birer paradigmadır. Kelimeler birden fazla paradigma içerisinde de kendine yer bulabilir. Gramere ilişkin paradigmalar, ses paradigmaları, ekonomi dili, hukuk dili gibi pek çok paradigmadan söz edilebilir (Fiske, 2003, s. 83). Saussure, bir yapı içerisindeki her bir ögeyi yer aldığı dizge içinde, diğer öğelerle arasındaki karşıtlık ilişkisine göre değerlendirir. Prag Dilbilim Çevresi, olguların öncelikle eşsüremlilik bir şekilde incelenmesi gerektiğini savunur fakat eşsüremlilik/artsüremlilik arasında keskin bir ayırım da yapmaz. Eşsüremlilik incelemesi, dil dizgesinde yer alan bileşenleri işlevleri bakımından irdelerken, dilde gerçekleşen değişimleri ve bu değişimlerden etkilenen dizgeyi de dikkate almaktadır. Dilsel değişiklikleri, tesadüfi şekilde gerçekleşen ve yıkıcı etkiler yaratan bir değişim olarak kabul etmemek gerekir. Dilde meydana gelen değişimler, çoğunlukla dil dizgesine yöneliktir; onu sağlamlaştırmaya, yeniden oluşturmaya çalışır. Artsüremlilik incelemesi, dizge ve işlev gibi kavramları göz ardı etmez. Böyle olsaydı, eksik bir inceleme olarak nitelendirilir ve eleştiriye açık duruma gelirdi (Jakobson, Karseski, & Trubetskiy, 2000, s. 35); (Rifat, 2000, s. 34-35).

5. Dizim (Sintagma)

Bir paradigma içerisinden seçilen ve diğer birimlerle birleşik olan birimler “dizim”i (sintagmayı) oluşturur. Örneğin, cümle, sözcüklerin diziminden oluşur. Bir insanın giyim kombinasyonu gömlek, kazak, ceket, çorap vs. paradigmalar içerisinden yapılan seçimlerden oluşan bir dizimdir. Bir mekânın dekoru koltuk, halı, masa, duvar kâğıdı gibi paradigmalar içinden yapılan seçimlerin dizimidir. Bir ev plânı çizen mimar duvar, giriş, kolon, kapı, pencere vb. şeyler ve bunların konumu gibi paradigmalardan bir dizim çıkarır. Bir lokantada müşteriler yemek listesi paradigmasından seçimler yaparak dizim oluşturur. Garsonlara verilen sipariş bir dizimdir (Fiske, 2003, s. 84).

Göstergelerin yatay boyutta da birbirleri ile ilişkileri bulunmaktadır. Dizim etkileşimde bulunan göstergelerin birleşimidir. Dizim bütün metnin anlamının şekillenmesinde etkilidir. Dizimin gerçekleşmesi belli kurallara bağlıdır. Kelimelerin bir dizimi olan cümle genişleyerek paragrafları ve bölümleri oluşturur. Büyük birimler küçük birimlerin birleşmesinden oluşabilir. Dizim paradigma takımlarında yer alan göstergelerin birleşmesiyle oluşur. Dizim oluşturulurken paradigmadan seçim yapılması belli kurallara bağlıdır. Burada dizgesel (paradigmatik) boyut önem taşımaktadır (Atalay, 1998, s. 77). “Anlam” bir evren olarak

tanımlandığında, bu evren içerisindeki birimlerin bir araya gelerek öznel ve kendi kuralları olan bir dünya yaratmaları ile dizge içerisinde dizim meydana gelmiş olmaktadır.

6. Yöntem

Bu çalışmada analiz yöntemi olarak göstergebilimsel analiz, veri toplama tekniği olarak ise veri/içerik taraması tekniği kullanılmıştır. Bu doğrultuda, ABD Kongre binası baskınının Türk yazılı basınında sunumu analiz edilmiştir. Cumhuriyet, Hürriyet ve Sabah gazetelerinde yayınlanan haberler göstergebilimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Veri toplama tekniği olarak içerik/veri taraması tekniği kullanılmıştır. Çalışma 6, 7 ve 8 Ocak 2021 tarihlerinde bu üç gazetede yayınlanan haberler ile sınırlandırılmıştır. Baskını konu alan tüm haberler çalışma kapsamında tutulmuştur. Bu üç gazete Türk yazılı basını temsilen, amaçlı örneklem belirleme tekniği kapsamında, haberler ise tesadüfi örneklem tekniği ile belirlenmiştir. Literatürdeki benzer çalışmalar irdelenmiş ve bu üç gazetenin yazılı basını temsil açısından yeterli olacağı değerlendirilmiştir. Benzer çalışmalarda Türk yazılı basını temsilen üç gazetenin seçildiği ve örneklem olarak bunun yeterli olduğu tespit edilmiştir. Gazetelerin seçilmesinde farklı gruplara ait gazeteler olması tercih edilmiştir. Çalışmanın amacı; ABD Kongre binası baskınının Türkiye'deki yazılı basınında nasıl sunulduğunun tespit edilmesidir. Çalışmanın araştırma soruları; baskının sunumunda yazılı basın kuruluşları arasında belirgin farklar olup olmadığı, haber başlıklarında hangi göstergelerin tercih edildiği, hangi unsurların ön plâna çıkarıldığıdır. Çalışmanın sorunsalı; konunun güncel oluşu ve basınında bu konunun işlenmesinde nasıl bir yöntem tercih edildiğinin belirlenmesine yönelik araştırmalara ihtiyaç olmasıdır.

Analiz haber başlıkları ile sınırlı tutulmuştur. Bunun nedeni; haberin içeriğine yönelik değerlendirmenin yapılmasında başlıkların önemli bir veri kaynağı olmasıdır. Ayrıca metin boyutları dikkate alındığında, bu metinlerin analizinin göstergebilimsel analiz yöntemi ile analizinin güçlüğü, metindeki anlama inmede ve bu yöndeki bir araştırmada başlığa yüklenen anlamın önemli bir değer ifade etmesi belirleyici olmuştur. Başlık, haberin omurgasıdır ve haberin ilk anlatıldığı bölümdür. Aynı zamanda başlıklar haberin birer özetidir ve anlam yoğunluğu başlıklara yüklenmiştir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, haber metninin en değerli kısmının başlık olduğu açıktır. Analize dahil edilen gazeteler, çalışmada alfabetik sıra ile Cumhuriyet, Hürriyet ve Sabah şeklinde yer almıştır. Gazeteler farklı sahipleri olması doğrultusunda amaçlı örneklem belirleme tekniği ile seçilmiş; gazete içerisinde yer alan haberler ise tesadüfi örneklem belirleme tekniği kapsamında seçilerek analize dahil edilmiştir.

7. Bulgular

7.1. Cumhuriyet Gazetesinden Elde Edilen Verilerin Analizi

7.1.1. Birinci Haberin Analizi

Tablo 2. “ABD’de Trump destekçileri polis barikatını aşarak Kongre binasına girdi” – 6 Ocak 2021

Gösterge Türü	Dizimsel (Sintagmatik) Boyut			Dizgesel (Paradigmatik) Boyut
	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan Anlam
dilsel	devlet adı	ABD’de	Amerika kıtasında bir ülke adı	-
dilsel	devlet başkanı	Trump	ABD 45’inci başkanı	-
dilsel	kavram/olgu	destekçileri	destek olan, destek veren kimse	Trump’ın kışkırttığı kitle
dilsel	özne	polis	şehirden kamu düzenini, huzur ve güvenliği sağlayan kuruluş, kolluk	resmî otorite
dilsel	nesne	barikatını	bir yolu veya geçidi kapamak için her türlü araçtan yararlanılarak yapılan engel	sınır, geçilemez hat
dilsel	fiil	aşarak	yüksek, uzak veya geçilmesi güç bir yerin öte yanına geçmek	sınırı geçmek, yasadışı
dilsel	resmî yapı	kongre binasına	Birleşik Devletler federal hükümetinin iki meclisli yasama organı binası	dokunulmazlığı olan yapı
dilsel	fiil	girdi	dışarıdan içeriye geçmek	girilmemesi gereken yerde yasadışı eylemde bulunmak

Trump destekçilerinin ABD Kongre binasına girmeleri, Cumhuriyet gazetesinde 6 Ocak 2021 tarihinde yayınlanan ilk haberde “ABD’de Trump destekçileri polis barikatını aşarak Kongre binasına girdi” başlığı ile okuyuculara sunulmuştur. Bu haberde nesnel, üçüncü taraf dili ile sunulan sade bir başlık kullanılmıştır. Fakat, başlığın “Trump destekçileri Kongre binasına girdi” yerine “Trump destekçileri polis barikatını aşarak Kongre binasına girdi” şeklinde kullanılması, polis barikatına yönelik bir vurgudan kaynaklanmaktadır. “Polis barikatının aşılması” özellikle vurgulandığı için olayın olağandışı etkisi artmaktadır. Polis barikatının olmaması durumunda Trump destekçilerinin Kongre binasına girmeleri olağandışı bir olay olarak görülemeyebilecektir. Polis barikatının aşılması olayın şiddetinin ve etki alanının büyüklüğünün bir göstergesi olarak kullanılmaktadır. Bununla birlikte, Trump destekçilerinin Kongre binasına girmelerinin haber başlığında “baskın”, “işgal”, “saldırı” ifadeleri kullanılarak yer almaması da dikkat çekmektedir. “Polis barikatı” ve “aşmak” gösterenleri kullanılarak eylemin bir işgal hareketi olduğu izlenimi oluşmakla beraber, “Kongre binasına girdi” şeklinde bir “gösteren” grubunun kullanılması haberde nesnel bir dil kullanılmasıyla açıklanmaktadır. Bu şekilde eylemin “işgal”, “saldırı” ya da “saldırı” olarak değerlendirilmesi işi okuyucuya bırakılmakta, habere yorum karıştırılmamaktadır. Habere yorum karıştırılmaması, haberde öznel değil nesnel bir dil kullanılması haberciliğin en önemli ilkeleri arasında yer almaktadır. “İşgal edildi” ya da “saldırıldı” şeklinde bir yüklem olaya ilişkin bir değerlendirme içereceği için “öznel” olarak değerlendirilebilir. “Girdi” fiilinin tercih edilmesi nesnel bir dil seçiminin gösterenidir.

Foto 1. “ABD’de Trump destekçileri polis barikatını aşarak Kongre binasına girdi” başlıklı haberin fotoğrafı

Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan “ABD’de Trump destekçileri polis barikatını aşarak Kongre binasına girdi” başlıklı haberde kullanılan yukarıdaki fotoğrafta, polisler ve göstericiler karşı karşıya görülmektedir. Bu “karşılıklık” durumu “yasal” ve “yasadışı” olanın karşılaşmasını temsil etmektedir. Polislerin üniformaları onların devleti temsil ettiklerinin göstergesidir. Göstericiler ise polislerin karşısında konumlanmıştır ve bu karşı karşıya gelme durumu olağandışı bir kaosu göstermesi niteliğindedir. Bu haber fotoğrafındaki göstergeler sırasıyla, “polis”, “gösterici” ve “karşı karşıya gelme durumu”dur.

7.1.2. İkinci Haberin Analizi

Tablo 3. “ABD Kongre binası 200 yıl sonra saldırıya uğradı” – 7 Ocak 2021

Gösterge Türü	Dizimsel (Sintagmatik) Boyut			Dizgesel (Paradigmatik) Boyut
	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan Anlam
dilsel	devlet adı	ABD	Amerika kıtasında bir ülke adı	-
dilsel	resmî yapı	kongre binası	Birleşik Devletler federal hükümetinin iki bölümden oluşan, iki meclisli yasama organı binası	dokunulmazlığı olan, demokrasiyi temsil eden yapı
dilsel	kavram/olgu	200 yıl	on iki aylık dönemin iki yüz katı	çok uzun süre, mazi
dilsel	kavram/olgu	sonra	daha ileri bir zamanda, müteakiben, önce karşıtı	belli bir aranın ardından
dilsel	isim	saldırıya	kötülük yapmak, yıpratmak amacıyla doğrudan doğruya silahlı veya silahsız bir eylemde bulunma, hücum, taarruz, tecavüz	yasadışı eylem, anarşi
dilsel	fiil	uğradı	kötü duruma konu olmak	maruz kalmak, edilgen durumda olmak, korunmasız halde bulunmak

Cumhuriyet gazetesinde 7 Ocak 2021 tarihinde yayınlanan “ABD Kongre binası 200 yıl sonra saldırıya uğradı” başlıklı haberde ABD Bağımsızlık Savaşı’na atıfta bulunulmuştur. ABD Kongre binası, ABD Bağımsızlık Savaşı’ndan 36 yıl sonra 1814’te İngilizler tarafından işgal edilmiştir. Kongre binası o tarihten bu yana benzer bir saldırıya ya da baskın girişimine uğramamıştır. ABD Kongre binasının 1814 yılında İngilizler, 2021 yılında ise Trump destekçileri tarafından basılması arasında bir benzerlik oluşturulmaya çalışılmıştır. “200 yıl” ifadesi ile aslında ABD Kongre binasının basılmasının tarihte eşine az rastlanır, normal olmayan, sıra dışı, beklenmeyen, ani, önemli buhran, kriz hatta savaş dönemlerinde rastlanabilecek bir olay olduğu, bunun bir şok duygusu yarattığı izlenimi oluşturulmaya çalışılmıştır.

ABD Kongre binasına Trump destekçileri tarafından girilmesi bir “saldırı” olarak değerlendirilmiştir. Bu şekilde, tarihte savaş halinde olunan İngilizler ile Trump destekçileri bir araya getirilmiş; iki olay birbirine benzetilmiştir. Son kez 1814 yılında saldırıya uğrayan Kongre binasının sadece savaş durumunda işgal edilebildiği, 200 yıl gibi uzun bir aradan sonra binanın tekrar saldırıya uğramasının olağandışı bir gelişme olduğu okuyuculara aktarılmak istenmiştir.

Foto 2. “ABD Kongre binası 200 yıl sonra saldırıya uğradı” başlıklı haberin fotoğrafı

Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan “ABD Kongre binası 200 yıl sonra saldırıya uğradı” başlıklı haberde yukarıdaki fotoğraf kullanılmıştır. Fotoğrafta bir göstericinin Kongre binasını çevreleyen duvara tırmandığı ve Kongre binasına girmek üzere olduğu görülmektedir. Göstericinin başındaki şapka bir kovboy şapkasıdır ve göstericilerin kullandığı ikonlardan biridir. Bu haber fotoğrafındaki göstergeler şu şekilde sıralanabilir: ABD bayrakları, kovboy şapkalı gösterici, kalabalık insan grubu. Göstericilerin ABD bayrakları taşımaları kendilerinin devlet yanlısı olduklarını göstermeye dönük bir göstergedir. Yakın plândaki göstericinin kullandığı kovboy şapkası ise bir isyanın göstergesidir. Kalabalık insan grubu ise gösteri ve eylemi ifade eden bir göstergedir.

7.1.3. Üçüncü Haberin Analizi

Tablo 4. “ABD Kongre Binası’na saldıran boynuzlu adam kim?” – 7 Ocak 2021

Dizimsel (Sintagmatik) Boyut			Dizgesel (Paradigmatik) Boyut	
Gösterge Türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan Anlam
Dilsel	devlet adı	ABD	Amerika kıtasında bir ülke adı	-
Dilsel	resmî yapı	kongre binasına	Birleşik Devletler federal hükümetinin iki bölümden oluşan, iki meclisli yasama organı binası	dokunulmazlığı olan, demokrasiyi temsil eden yapı
Dilsel	fiil	saldıran	bir kimseye veya bir şeye karşı saldırı yönelmek, zarar verici bir davranışta bulunmak, hücum etmek	demokrasi karşıtı eylem, yasadışılık
dilsel	uzuv	boynuzlu	bazı hayvanların başında bulunan, tırnaklı bir maddeden, uzun, kıvrık veya çatallı korunma organı, bu organa sahip olan	QAnon simgesi
Dilsel	özne	adam	erkek kişi	Jake Angeli Chansley
Dilsel	zamir	kim	“hangi kişi?” anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz	kimlik sorgulaması, açıklanması

Cumhuriyet gazetesinde 7 Ocak 2021 tarihinde yayınlanan “ABD Kongre Binası’na saldıran boynuzlu adam kim?” başlıklı haberde oyuncu ve seslendirme sanatçısı Jake Angeli Chansley’e atıfta bulunulmuştur. Chansley, boynuzlu bir kostüm giyerek ABD Kongre binası

baskınına katılan ve binaya giren topluluk içerisinde yer almıştır. Chansley, boynuzlu kostümüyle QAnon'a gönderme yapmıştır. QAnon, 2017'de Donald Trump'un başkanlığı sırasında ortaya çıkan aşırı sağ bir komplo teorisidir.

QAnon'a göre Trump, uluslararası şeytani bir pedofil ağı olan "Derin Devlet"e karşı savaşmaktadır. Chansley de bu teorinin bir üyesidir. Chansley, "QAnon Şamanı" lakabıyla da tanınmaktadır. Chansley'in üzerindeki semboller İskandinav mitolojisine dayanmaktadır. Bu haberde de QAnon Şamanı lakaplı Chansley öne çıkarılarak QAnon'a dair bilgi verilmektedir. Başlık metninde "saldırmak" fiilinin kullanılması dikkat çekmektedir. Ayrıca başlık bir soru cümlesi şeklinde verilerek ve soru işareti kullanılarak Chansley'in taşıdığı boynuzlara yönelinmekte, bu kişinin kimliğine ilişkin merak duygusu uyandırılmaktadır. Chansley bu olay sonrası tutuklanmıştır.

Foto 3. "ABD Kongre Binası'na saldıran boynuzlu adam kim?" başlıklı haberin fotoğrafı

Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan "ABD Kongre Binası'na saldıran boynuzlu adam kim" başlıklı haberde, ABD'deki eylemlerin sembol isimlerinden biri olan oyuncu Jake Angeli Chansley'dir. Kovboy şapkalı eylemci gibi Chansley de eyleminde farklı bir simge kullanmıştır. Bu fotoğrafta yer alan boynuzlu şapka bir semgesel göstergedir ve dikkat çekmek amacıyla kullanılmaktadır. Eylemci Chansley'in yüzünün ABD bayrağı renkleriyle boyanması da bu eylemcinin aslında devletine bağlı biri olduğu imajını yaratmaya dönüktür. Bu haber fotoğrafındaki göstergeler; boynuzlu şapka taşıyan eylemci ve eylemcinin ABD bayrağı renklerine boyanmış yüzüdür.

7.2. Hürriyet Gazetesinden Elde Edilen Verilerin Analizi

7.2.1. Birinci Haber Başlığının Analizi

Tablo 5. “ABD’de büyük kriz! Göstericiler kongre binasını bastı... Silahlar çekildi” – 7 Ocak 2021

Gösterge Türü	Dizimsel (Sintagmatik) Boyut			Dizgesel (Paradigmatik) Boyut
	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan Anlam
dilsel	devlet adı	ABD’de	Amerika kıtasında bir ülke adı	-
dilsel	sıfat	büyük	çok, ortalamayı aşan (soyut kavram)	aşırı, önlenmesi zor, tehlikeli
dilsel	kavram/olgu	kriz	bir ülkede veya ülkeler arasında, toplumun veya bir kuruluşun yaşamında görülen güç dönem, bunalım, buhran	-
dilsel	özne	göstericiler	gösteri yapan kimse, gösteri adamı, nümayişçi	Trump destekçileri
dilsel	resmî yapı	kongre binasını	Birleşik Devletler federal hükümetinin iki bölümden oluşan, iki meclisli yasama organı binası	dokunulmazlığı olan, demokrasiyi temsil eden yapı
dilsel	fiil	bastı	baskın yapmak	yasadışı durum, eylem, şiddet
dilsel	nesne	silahlar	savunmak veya saldırmak için kullanılan nesne, etken araç	çatışma aracı
dilsel	fiil	çekildi	üzerinde bulunan bir silahla saldırmak için davranmak	çatışmaya hazırlık

Hürriyet gazetesinde 7 Ocak 2021 tarihinde yayınlanan haberde “ABD’de büyük kriz! Göstericiler kongre binasını bastı... Silahlar çekildi” şeklinde üç cümleden oluşan bir başlığın kullanıldığı görülmektedir. Haber başlıkları genelde tek cümleden ve en fazla altı – yedi kelimedenden oluşmaktadır. Bu haber başlığında ise üç cümle bir arada kullanılmıştır. Fakat “ABD’de büyük kriz” cümlesi üst başlık, “Göstericiler kongre binasını bastı” ana başlık, “Silahlar çekildi” cümlesinin ise alt başlık olarak değerlendirildiği görülmektedir. Başlıkta seçilen göstergelere bakıldığında, “büyük kriz”, “baskın”, “silah” gibi gösterenlerin birlikte kullanıldığı dikkat çekmektedir. Başlıktaki “göstericiler” biçimindeki “gösteren” Trump yanlılarını temsil etmektedir. Trump yanlılarının Kongre binasına girmeleri “baskın” olarak yorumlanarak, göstericilerin binayı bastıkları okuyuculara haber olarak iletilmektedir.

“Silahlar çekildi” şeklindeki cümle hem polis hem de göstericilerin birbirlerine silah çektikleri şeklinde bir fikir uyandırmaktadır. Bu da karşılıklı bir çatışmaya, olayların daha da büyümesine yol açabilecek bir gelişme olarak başlığa taşınmakta, haberin okuyucuların üzerinde yarattığı etki ve haber değeri artırılmaktadır. Silahların çekildiği şeklinde bir bilgi verilmesinin yanında, çekilen silahların ateşlenip ateşlenmediğine yönelik bir bilgi bulunmamaktadır. Bu da olası bir çatışmanın yakın olduğu, olayların her an daha da büyüyebileceği izlenimini uyandırmaktadır. Bu şekilde okuyucular haberin içine çekilerek, okuyucuların haberin devamını da merakla beklemeleri, yeni verilecek haberleri de okumaları gerektiği vurgulanmaktadır.

Foto 4. “ABD’de büyük kriz! Göstericiler kongre binasını bastı... Silahlar çekildi” başlıklı haberin fotoğrafı

Hürriyet gazetesinde yayınlanan “ABD’de büyük kriz! Göstericiler kongre binasını bastı... Silahlar çekildi” başlıklı haberde yukarıda görülen fotoğrafın kullanılması tercih edilmiştir. Fotoğrafta nişan almış bir güvenlik görevlisi görülmektedir. Güvenlik görevlilerinin bulunduğu alan Kongre binasının balkonudur. Fotoğrafta üç güvenlik görevlisi bir arada görülmektedir. Güvenlik görevlisinin nişan alması ateş etme olasılığı bulunduğu bir göstergesidir. Bu haber fotoğrafındaki göstergeler; güvenlik görevlileri, Kongre binası balkonu ve silahlar şeklinde sıralanabilir. Silahların doğrultulmuş vaziyette olması eylemcilere yönelik bir harekete geçme durumunu ifade etmektedir ve haberin değerini arttırmaktadır.

7.2.2. İkinci Haberin Analizi

Tablo 6. “ABD’de büyük kaos! Trump yanlıları Kongre binasını bastı, ‘kalkışma’ yorumları ve istifa haberleri peş peşe geliyor” – 7 Ocak 2021

Dizimsel (Sintagmatik) Boyut				Dizgesel (Paradigmatik) Boyut
Gösterge Türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan Anlam
dilsel	devlet adı	ABD’de	Amerika kıtasında bir ülke adı	-
dilsel	sıfat	büyük	çok, ortalamayı aşan (soyut kavram)	aşırı, önlenmesi zor, tehlikeli
dilsel	kavram/olgu	kaos	bir ülkede veya ülkeler arasında, toplumun veya bir kuruluşun yaşamında görülen güç dönem, bunalım, buhran	olağandışı durum, kargaşa
dilsel	devlet başkanı	Trump	ABD 45’inci başkanı	yaşanan olayların sorumlusu
dilsel	resmî yapı	yanlıları	Birleşik Devletler federal hükümetinin iki bölümden oluşan, iki meclisli yasama organı binası	dokunulmazlığı olan, demokrasiyi temsil eden yapı
dilsel	resmî yapı	kongre binasını	Birleşik Devletler federal hükümetinin iki bölümden oluşan, iki meclisli yasama organı binası	dokunulmazlığı olan, demokrasiyi temsil eden yapı
dilsel	fiil	bastı	baskın yapmak	yasadışı durum, eylem, şiddet
dilsel	eylem	kalkışma	üzerinde bulunan bir silahla saldırmak için davranmak	çatışmaya hazırlık
dilsel	kavram/olgu	yorumları	bir olayı belli bir görüşe göre açıklama, değerlendirme	-
dilsel	kavram/olgu	istifa	kendi isteğiyle işten veya bir hizmetten ayrılma	Trump’ın güçsüzleşmesi, yalnızlaşması
dilsel	kavram/olgu	haberleri	bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi, salık	gizli kulis bilgileri
dilsel	kavram/olgu	peş peşe	arka arkaya	durmaksızın, hızla, kargaşa, kriz, abartı
dilsel	fiil	geliyor	ulaşmak, varmak	belli bir kaynaktan ulaşma, edinme

Hürriyet gazetesinde 7 Ocak 2021 tarihinde yayınlanan “ABD’de büyük kaos! Trump yanlıları Kongre binasını bastı, “kalkışma” yorumları ve istifa haberleri peş peşe geliyor” başlıklı haberde, Trump destekçilerinin Kongre binasına girmeleri “kaos” olarak yorumlanmıştır. “Kaos” kelimesinin öncesinde “büyük” sözcüğünün de kullanılması ile “büyük” ve “kaos” gösterenleri yan yana dizilmiş, “aşırı”, “önlenmesi zor”, “tehlikeli” bir kargaşa ortamına atıf yapılmış, etki artırılmıştır. “Kaos” sözcüğünün ardından, ikinci cümlede “kalkışma” kelimesinin de kullanılması olayın ne kadar olağandışı ve büyük olduğunu vurgulamaktadır. “İstifa” sözcüğü ise olağandışı bir durumu ifade etmektedir. “Peş peşe” sözcüğüne yer verilmesi başlığın etkisini arttırmakta, istifa edenlerin kimler olduğuna yönelik merak duygusu uyandırmaktadır. Trump yanlılarının eylemleri “Kongre binasına giriş” şeklinde değil “bastı” sözcüğü ile bir baskın şeklinde değerlendirilerek okuyuculara sunulmuştur.

Foto 5. “ABD’de büyük kaos! Trump yanlıları Kongre binasını bastı, ‘kalkışma’ yorumları ve istifa haberleri peş peşe geliyor” başlıklı haberin fotoğrafı

Hürriyet gazetesinde yayınlanan “ABD’de büyük kaos! Trump yanlıları Kongre binasını bastı, ‘kalkışma’ yorumları ve istifa haberleri peş peşe geliyor” başlıklı haberde yer alan fotoğrafta bir eylemcinin Kongre üyesi olduğu tahmin edilen bir görevlinin odasına girerek rahat tavırlar sergilediği görülmektedir. Eylemci bacağını çalışma masasının üzerine koyarak otorite karşıtı isyancı bir tavır sergilemektedir. Eylemcinin iki eline yana açması bir rahatlığı temsil eden bir göstergedir ve eylemcinin, hedefine ulaştığını ifade etmektedir. Fotoğrafta yer alan göstergeler; bacağını çalışma masasının üzerine koyan eylemci, ABD bayrağı ve masa üzerinde dağılmış şekilde duran dosya ve kâğıtlardır.

7.2.3. Üçüncü Haberin Analizi

Tablo 7. “ABD neden karıştı, neler oluyor? Biden’den açıklama geldi – 1814’ten bu yana ilk kez” – 8 Ocak 2021

Gösterge Türü	Dizimsel (Sintagmatik) Boyut			Dizgesel (Paradigmatik) Boyut
	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan Anlam
dilsel	devlet adı	ABD	Amerika kıtasında bir ülke adı	-
dilsel	kavram/olgu	neden	bir olayı doğuran başka bir olayı sormak için kullanılan bir söz; niçin	bilinmesi, açıklanması gereken, olayın arka yüzü
dilsel	fiil	karıştı	Düzensiz, dağınık olmak	kamusal düzenin dağılması, bozulması
dilsel	fiil	neler oluyor	bir olayı açıklamak, merak gidermek amacıyla kullanılan bir söz	belirsizlik, kargaşa, düzensizlik, merak
dilsel	devlet başkanı	Biden’dan	ABD 46’ncı başkanı	yeni seçilen ve yemin ederek göreve başlayacak başkan, ne diyeceği merakla beklenen
dilsel	Kavram/olgu	açıklama	açıklamak işi, izah	merak edilen söz
dilsel	fiil	geldi	ulaşmak, varmak	belli bir kaynaktan ulaşma, edinme
dilsel	zaman bildirgeci	1814’ten	tarih, yıl	ABD’nin bağımsızlığını kazanmasından 36 yıl sonra, İngilizlerle yapılan savaş sırasında ABD Kongre binasının işgal edildiği yıl
dilsel	edat	bu yana	-den bu yana	uzun zaman aradan sonra
dilsel	kavram/olgu	ilk kez	zaman, sıra, yer ve önem bakımından ötekilerden önce gelen, son karşıtı	eşi - benzeri olmayan

Hürriyet gazetesinde 8 Ocak 2021 tarihinde yayınlanan “ABD neden karıştı, neler oluyor? Biden’den açıklama geldi – 1814’ten bu yana ilk kez” başlıklı haberde, Trump destekçilerinin Kongre binasına girmeleri “ABD’nin karışması” olarak değerlendirilmiştir. “Neler oluyor” ifadesinin kullanılması ve başlıkta soru işareti yerine yer verilmesi okuyucuda bir merak duygusu uyandırmaktadır. ABD’nin, bağımsızlığını kazanmasının ardından 1814 yılında Kongre binasının İngilizler tarafından işgal edilmesine atıfta bulunularak, o tarihten bu yana Kongre binasının ilk kez işgal edildiği vurgulanmaktadır. Bu yönüyle, Trump destekçileri ile 1814 yılında Kongre binasını işgal eden İngilizler arasında bir bağ oluşturulmaktadır. “İlk kez” sözü ile bunun savaş durumu dışında bir ilk olduğunun altı çizilmektedir. Bu yönü ile haber başlığının değeri ve etkisi artmaktadır. “Biden’den açıklama geldi” cümlesi ile ABD’nin yeni seçilen 46’ncı başkanı Biden’ın nasıl bir açıklama yapacağına merakla beklendiği, arka planda Biden’ın başkanlık oylamasının yapılamadığı hatırlatılmaktadır.

Foto 6. “ABD neden karıştı, neler oluyor? Biden’den açıklama geldi – 1814’ten bu yana ilk kez”

Hürriyet gazetesinde yayınlanan “ABD neden karıştı, neler oluyor? Biden’den açıklama geldi – 1814’ten bu yana ilk kez” başlıklı haberde yukarıda görülen fotoğraf yer almaktadır. Fotoğraftaki göstergeler; duman, ABD bayrağı, eylemci olduğu düşünülen insan kalabalığı ve fonda yer alan Kongre binasıdır. Dumanın güvenlik görevlileri tarafından atılan göz yaşartıcı gaz olduğu tahmin edilmektedir. En önde yer alan eylemcinin eli ile burnunu kapatmış olması bunun bir göstergesidir. Ayrıca arkada bulunan diğer eylemcilerinin de elleri ile yüzlerini kapatmış oldukları görülmektedir. Fotoğraf tümüyle birlikte değerlendirildiğinde bir kaosun yaşandığı, eylemcilerle güvenlik görevlilerinin karşı karşıya geldiği anlaşılmaktadır.

7.3. Sabah Gazetesinden Elde Edilen Verilerin Analizi

7.3.1. Birinci Haberin Analizi

Tablo 8. “Trump destekçileri Kongre’yi bastı: Dünyada tüm gözler ABD’ye döndü” – 7 Ocak 2021

Gösterge Türü	Dizimsel (Sintagmatik) Boyut			Dizgesel (Paradigmatik) Boyut
	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan Anlam
dilsel	devlet başkanı	Trump	ABD 45’inci başkanı	-
dilsel	kavram/olgu	destekçileri	destek olan, destek veren kimse	Trump’ın kıskırttığı kitle
dilsel	resmî yapı	Kongre’yi	Birleşik Devletler federal hükümetinin iki bölümden oluşan, iki meclisli yasama organı binası	dokunulmazlığı olan, demokrasiyi temsil eden yapı
dilsel	fiil	bastı	baskın yapmak	yasadışı durum, eylem, şiddet
dilsel	kavram/olgu	Dünyada	dış çevre, ortam	uluslararası alan, diğer devletler
dilsel	kavram/olgu	tüm	bir şeyin bütünü, tamamı, hepsi	dünyadaki tüm insanlar
dilsel	organ adı	gözler	bazı deyimlerde, görme ve bakma	merak, dikkat, bakış
dilsel	devlet adı	ABD’ye	Amerika kıtasında bir ülke adı	-
dilsel	fiil	döndü	yönelmek	konsantrasyon, yönelmek, dikkat kesilmek, cevap beklemek

Trump destekçilerinin ABD Kongre binasına girmeleri, Sabah gazetesinde ilk olarak 7 Ocak 2021 tarihinde yayınlanan “Trump destekçileri Kongre’yi bastı: Dünyada tüm gözler ABD’ye döndü” başlıklı haber ile okuyuculara aktarılmıştır. Eylemcilerin Kongre binasına girmeleri “baskın” olarak yorumlanmıştır. Haberin sunuluş saatinde eylemin henüz başlamış olmasından dolayı, başlıkta olaya ilişkin herhangi bir ayrıntı yer almamaktadır. Bu eylemin bir “baskın” olduğu vurgulanarak haberin etkisinin ve değerinin artması sağlanmıştır.

Haber başlığı toplam iki cümleden oluşmaktadır. “Trump destekçileri Kongre’yi bastı” şeklindeki ilk cümle üst başlık, “Dünyada tüm gözler ABD’ye döndü” biçimindeki ikinci cümle ise ana başlık olarak değerlendirilmiştir. Eylemin bir “baskın” olduğu yönündeki bilgi ile etkisi ve değeri artan haber, ikinci cümledeki “dünyada tüm gözlerin ABD’ye döndüğü” şeklindeki ifadelerle daha da artmıştır. Yaşananları tüm dünyanın merakla takip ettiği, eylemin neticesinin ne olacağına diğer ülkeler tarafından da yakından izlendiği vurgulanmaktadır. Trump destekçilerinin Kongre binasına girmelerinin ardından neler olduğu, eylemcilerin binaya nasıl girdikleri, herhangi bir müdahale ile karşılaşp karşılaşmadıkları, bina içerisinde neler yaşandığına dair herhangi bir ayrıntıya başlıkta yer verilmemiştir. Bu nedenle, okuyucuların haber metnini okumaları ya da gelecek ikinci bir haberi beklemeleri gerekmektedir.

Foto 7. “Trump destekçileri Kongre’yi bastı: Dünyada tüm gözler ABD’ye döndü” başlıklı haberin fotoğrafı

Sabah gazetesinde yayınlanan bu haber fotoğrafında ABD Kongre binasının içi ve askerler görülmektedir. Asker üniformaları bu haber fotoğrafında önemli bir göstergedir. Çünkü

ABD’de askerler ülke içi meselelerde genellikle en son aşamada müdahale için göreve davet edilmektedirler. Fotoğrafta yer alan göstergeler; ABD Kongre binası içi, uniformalı askerler ve sivil görevlilerdir. Askerlerin tam teçhizatlı olmaları olayın ciddiyetini ifade eden bir diğer göstergedir. Göstericilerin Kongre binası içerisine girmeleri durumunda askerlerin müdahalede bulunacağı anlaşılmaktadır.

7.3.2. İkinci Haberin Analizi

Tablo 9. “Washington DC’de kanlı baskın! ABD polisi Kongre binasına girmeye çalışan 4 Trump destekçisini öldürdü” – 7 Ocak 2021

		Dizimsel (Sintagmatik) Boyut		Dizgesel (Paradigmatik) Boyut
Gösterge Türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan Anlam
dilsel	şehir adı	Washington DC’de	ABD’nin başkenti	ABD Kongresi’nin bulunduğu şehir
dilsel	kavram/olgu	kanlı	kan dökülmesine neden olan	şiddetli
dilsel	kavram/olgu	baskın	kısa süreli, beklenmedik saldırı	yasadışı olay
dilsel	devlet adı	ABD	Amerika kıtasında bir ülke adı	-
dilsel	özne	polisi	şehirde kamu düzenini, huzur ve güvenliği sağlayan kuruluş, kolluk, zabıta	resmî otorite
dilsel	resmî yapı	Kongre binasına	Birleşik Devletler federal hükümetinin iki bölümden oluşan, iki meclisli yasama organı binası	dokunulmazlığı olan, demokrasiyi temsil eden yapı
dilsel	fiil	girmeye	dışarıdan içeriye geçmek	girilmemesi gereken yere girerek yasadışı eylemde bulunmak
dilsel	fiil	çalışan	bir şeyi yapmak için gereken çarelere başvurmak, o şeyi gerçekleştirmek için kendini zorlamak, çaba harcamak	mücadele
dilsel	kavram/olgu	4	sayı	somut veri
dilsel	devlet başkanı	Trump	ABD 45’inci başkanı	-
dilsel	kavram/olgu	destekçisini	destek olan, destek veren kimse	Trump’ın kışkırttığı kitle
dilsel	fiil	öldürdü	bir canlının hayatına son vermek	-

Sabah gazetesinde 7 Ocak 2021 tarihinde yayınlanan “Washington DC’de kanlı baskın! ABD polisi Kongre binasına girmeye çalışan 4 Trump destekçisini öldürdü” başlıklı haberde kullanılan “kan”, “baskın”, “öldürmek” gibi ifadeler dikkat çekicidir. Başlıkta somut bir veri olarak “4” rakamı kullanılarak, ölen kişi sayısı okuyuculara aktarılmıştır. Haberdeki somut verilerin ve değerlerin başlığa taşınması, habercilikte bir temel kuraldır. Bu temel kurala uygun bir başlık seçildiği görülmektedir. Öldürülenlerin “eylemci” oldukları yerine “Trump destekçisi” olduklarını belirtir şekilde sözcüklerin seçilmesi de tesadüfi değildir. “Kanlı baskın” şeklinde bir tamlama kullanılarak, olaylarda silah kullanıldığı belirtilmeye çalışılmış; yaralılar ve ölenler olduğu yönünde bir bilgi oluşturulmuştur.

Başlık iki cümleden oluşmakta; “Washington DC’de kanlı baskın” şeklindeki ilk cümle üst başlık olarak değerlendirilmektedir. Kongre binasına girme girişimi “kanlı baskın” olarak betimlenmiş, olayın daha ayrıntılı bölümü ise ana başlıkta “4 kişinin öldüğü” şeklinde aktarılmıştır. Üst başlık kullanılmadan sadece ana başlıkla haberin sunulması durumunda yaratılacak etki, haberin üst başlıklı halinden daha azdır. Bu nedenle üst başlıklı ve toplamda iki cümleden oluşan bir başlık yöntemi tercih edilmiştir.

Foto 8. “Washington DC’de kanlı baskın! ABD polisi Kongre binasına girmeye çalışan 4 Trump destekçisini öldürdü” başlıklı haberin fotoğrafı

Sabah gazetesinde yayınlanan bu haber fotoğrafında gösterici olduğu görülen kalabalık bir insan grubunun bir binaya girdikleri dikkat çekmektedir. Bu binanın ABD Kongre binası olması olasıdır. Eylemcilerin, ellerinde ABD bayraklarının bulunması önemli bir göstergedir. Ayrıca en önde yer alan göstericinin giymiş olduğu tişörtün üzerinde “Trump” yazısının yer alması dikkat çekici bir diğer göstergedir. Fotoğrafta yer alan göstergeler şu şekilde sıralanabilir: ABD bayrakları, kalabalık insan grubu, “Trump” yazılı tişört. “Trump” yazılı tişörtü giymiş olan eylemci endişeli bir bakışla yukarı doğru yürümektedir. Diğer eylemcilerde de belli bir hareketlilik olduğu dikkat çekicidir. Eylemcilerin binaya henüz girmekte oldukları anlaşılmaktadır.

7.3.3. Üçüncü Haberin Analizi

Tablo 10. “ABD Kongre binasının kurşun geçirmez camlarını kırdılar” – 7 Ocak 2021

		Dizimsel (Sintagmatik) Boyut		Dizgesel (Paradigmatik) Boyut
Gösterge Türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan Anlam
dilsel	devlet adı	ABD	Amerika kıtasında bir ülke adı	-
dilsel	resmî yapı	Kongre binasının	Birleşik Devletler federal hükümetinin iki bölümden oluşan, iki meclisli yasama organı binası	dokunulmazlığı olan, demokrasiyi temsil eden yapı
dilsel	nesne	kurşun	tüfek, tabanca vb. hafif ateşli silahlarda kullanılan mermi	saldırı nesnesi
dilsel	fiil	geçirmez	geçme işini yaptırmak, geçmesini sağlamak	korunaklı, sağlam, saldırıya dayanıklı
dilsel	nesne	camlarını	pencere	-
dilsel	fiil	kırdılar	sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalamak	saldırı, yasadışı eylem

Sabah gazetesinde 7 Ocak 2021 tarihinde yayınlanan “ABD Kongre binasının kurşun geçirmez camlarını kırdılar” başlıklı haberde, eylemlerin şiddetini okuyuculara gösterebilmek amacıyla ABD Kongre binasının kurşun geçirmez nitelikte olan camlarının bile eylemciler tarafından kırılabilmesine vurgu yapılmıştır. Bu şekilde, haberin etkisi ve değeri artmıştır. Olayların büyüklüğünün ve ne kadar ciddiye alınması gerektiğinin bir işareti olarak, ateş edilmekle bile kırılmayacak olan Kongre binası camlarının kırıldığı aktarılmıştır. Burada okuyucu üzerinde bir merak duygusu uyanmaktadır. Bu merak duygusunun nedeni; kurşunun bile kıramadığı ve geçemediği camların ne şekilde ve hangi silahla kırılmış olabileceğidir. Bu da şiddetin bir göstergesi olarak başlıkta kendine yer edinmiştir. Bu haber başlığında üretilen anlam, camların kurşun geçirmez olduğu üzerinde yoğunlaşmaktadır. Okuyucu zihninde

yaratılan anlam ise şiddet, kargaşa, başı boşluk, yasadışılık, buhran, kriz gibi kavramlar ve olgular etrafında ortaya çıkmaktadır.

“Kırdılar” kelimesinde “-lar” çoğul ekinin kullanılması, gizli özneye yer verilmesi, ötekileştirici bir yaklaşım içermekte; eylemcilere, Trump destekçilerine atıfta bulunmaktadır. Başlık metninde “Trump destekçileri” ifadesine yer verilmemesi ve yüklemde kullanılan “-lar” eki ile “onların”, yani “eylemcilerin”, “Trump destekçilerinin” belirtilmek istenmesi okuyucularda Trump destekçilerinin kimlerden ve hangi gruplardan oluştuğu, nasıl bir nitelik taşıdığı, hangi amaçlara sahip oldukları yönünde ilgi doğurmakta ve bu da haber değerini arttırıcı bir özellik olarak dikkat çekmektedir. Kongre binasının aslında ne kadar korunaklı olduğu, dışarıdan saldırılara dayanıklı olarak tasarlandığı, buna rağmen Trump destekçilerinin kurşun geçirmez camları kırabildiği, buradan hareketle şiddetin büyüklüğünün ve ciddiyetinin anlaşılacağı okuyuculara yansıtılmaktadır.

Foto 9. “ABD Kongre binasının kurşun geçirmez camlarını kırdılar” başlıklı haberin fotoğrafı

Sabah gazetesinde “ABD Kongre binasının kurşun geçirmez camlarını kırdılar” başlıklı haberde yer verilen yukarıdaki haber fotoğrafında, askerler, bir polis, ışık tutan ve kim olduğu belirsiz bir kişi ve ellerini havaya kaldıran, üzerine ışık tutulan bir kişi görülmektedir. Üzerine ışık tutulan kişi muhtemelen bir eylemcidir. Askerlerin teyakkuz halinde oldukları anlaşılmaktadır. Bu haber fotoğrafındaki göstergeler; iki asker, bir polis memuru, ışık tutan bir kişi ve üzerine ışık tutulan, ellerini havaya kaldırmış bir kişidir. Fotoğrafın ABD Kongre binası içerisinden çekildiği görülmektedir. Üzerine ışık tutulması, o kişinin Kongre binasını basan ve yasa dışı eyleme katılan göstericilerden biri olduğu izlenimini yaratmaktadır. Fotoğraftaki askerler ve polis, üzerine ışık tutulan kişiye yönelmişlerdir. Tüm bu bileşenler birlikte değerlendirildiğinde, bu fotoğrafın bir eylemcinin yakalanma anına yönelik göstergeler taşıdığı ifade edilmelidir.

Sonuç

ABD’nin 45’inci başkanı Donald Trump, seçimleri kaybettiği yönündeki resmî kararın ardından, 6 Ocak 2021’de eylem çağrısında bulunmuş ve bunun üzerine Trump destekçileri Kongre binası önüne gelerek bina içerisine girmişlerdir. ABD polisinin müdahalesi ile 5 kişi ölmüş, 14 kişi yaralanmıştır. Bu eylem tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yakından ve ilgi ile takip edilmiştir. Bu konu ile ilgili olarak yazılı basında pek çok haber yayımlanmıştır. Bu çalışmada da, Türkiye’deki yazılı basında ABD Kongre binası baskınının nasıl ve ne şekilde

sunulduğu analiz edilmiştir. İçerik/veri taraması tekniği ile elde edilen verilerin analizinde göstergebilimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Cumhuriyet, Hürriyet ve Sabah gazetelerinde 6, 7 ve 8 Ocak 2021 tarihlerinde yayınlanan haberler taranmış ve her üç gazeteden tesadüfi örneklem belirleme tekniği ile belirlenen 3'er adet haber analize dahil edilmiştir. Her üç gazetede yayınlanan haberler incelendiğinde, bu eylemin genel olarak bir "baskın" olarak değerlendirildiği, ayrıca, "işgal" şeklinde nitelendirmelerin de olduğu görülmüştür.

Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan haberlerin başlıkları; "ABD'de Trump destekçileri polis barikatını aşarak Kongre binasına girdi", "ABD Kongre binası 200 yıl sonra saldırıya uğradı" ve "ABD Kongre Binası'na saldıran boynuzlu adam kim?"dir. Hürriyet gazetesinde yayımlanan haberlerin başlıkları ise; "ABD'de büyük kriz! Göstericiler kongre binasını bastı... Silahlar çekildi", "ABD'de büyük kaos! Trump yanlıları Kongre binasını bastı, 'kalkışma' yorumları ve istifa haberleri peş peşe geliyor" ve "ABD neden karıştı, neler oluyor? Biden'dan açıklama geldi – 1814'ten bu yana ilk kez"dir. Sabah gazetesinde yayımlanan haber başlıkları da; "Trump destekçileri Kongre'yi bastı: Dünyada tüm gözler ABD'ye döndü", "Washington DC'de kanlı baskın! ABD polisi Kongre binasına girmeye çalışan 4 Trump destekçisini öldürdü" ve "ABD Kongre binasının kurşun geçirmez camlarını kırdılar" şeklindedir. Cumhuriyet gazetesinin, haber başlıklarında, "Trump destekçileri,", "girmek", "saldırıya uğramak" şeklindeki göstergeleri tercih ettiği belirlenmiştir. Hürriyet gazetesinin ise belirleyici göstergeler olarak "Trump yanlıları", "göstericiler", "kriz", "kaos", "baskın", "basamak", "silah", "karışmak", "kalkışma" sözcüklerini kullandığı görülmektedir. Sabah gazetesinde yayınlanan haber başlıklarında da, "Trump destekçileri", "kanlı baskın", "basamak", "kurşun", "öldürmek" kelimelerinden oluşan göstergeler tercih ettiği tespit edilmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde, Cumhuriyet gazetesinin "baskın", "kriz", "kaos" gibi daha nitelleyici göstergeler kullanılmadığı, bunun yerine "saldırı" ve "Kongre binasına girmek" gibi kelimeler kullandığı, Hürriyet ve Sabah gazetelerinde daha ayrıntılı ve uzun başlıklar tercih edildiği; Cumhuriyet gazetesinde tüm başlıkların tek cümleden oluştuğu, Hürriyet ve Sabah gazetelerinde tek cümleli başlıklarla birlikte üst başlık, ana başlık ve alt başlık şeklinde değerlendirilebilecek iki ya da üç cümleli başlıklar da kullanıldığı belirlenmiştir.

Kaynakça

- Atabek, G., & Atabek, Ü. (2007). *Medya metinlerini çözümlmek - içerik, göstergebilim ve söylem çözümleme yöntemleri*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Atalay, B. (1998). *Divanü Lûgat-it-Türk tercümesi (I)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Barthes, R. (1967). Le discours de l'histoire. *Social Science Information*, 6(4), 63-75.
- Batı, U. (2005). Bir anlam yaratma süreci ve ideolojik yapı olarak reklamların göstergebilim bir bakış açısıyla çözümlenmesi. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 29(2), 175-190.
- Bignell, J. (2002). *Media semiotics: an introduction*. Manchester: Manchester University Press.
- Cook, G. (2001). *Discourse of advertising*. Florence: Routledge.
- Çebi, M. S. (2005). *Yayımlanmamış göstergebilim ders notları*. Ankara.
- Eco, U. (1979). *A theory of semiotics*. Bloomington: Indiana University Press.
- Erdoğan, İ. (2011). *İletişimi anlamak*. Ankara: Pozitif Matbaacılık.
- Erkman Akerson, F. (2005). *Göstergebilime giriş*. İstanbul: Multilingual.
- Eziler Kıran, A. (1990). Dilbilim - göstergebilim ilişkileri. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, 1.
- Fiske, J. (1990). *Introduction to communication studies*. New York: Routledge.
- Fiske, J. (2003). *İletişim çalışmalarına giriş*. (S. İrvan, Çev.) Ankara: Bilim ve Sanat.

- Gottdiener, M. (2005). *Postmodern göstergeler - maddi kültür ve yaşam biçimleri*. (H. Gür, A. Nur, & E. Cengiz, Çev.) Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Guiraud, P. (1994). *Göstergebilim*. (M. Yalçın, Çev.) Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Hartley, J. (1978). *Reading television*. Florence: Routledge.
- Jakobson, R., Karsevski, S., & Trubetskoy, N. (2000). Dil ve şiir üstüne savlar. R. Jakobson, S. Karsevski, & N. Trubetskoy içinde, *XX. Yüzyılda Dilbilim ve Göstergebilim Kuramları - Temel Metinler* (M. Rifat, & S. Rifat, Çev., Cilt 2). İstanbul: Om Yayınları.
- Kıran, Z., & Eziler Kıran, A. (2000). *Yazınsal okuma süreçleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Marshall, G. (2003). *Sosyoloji sözlüğü*. (O. Akınhay, & D. Kömürcü, Çev.) Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Mattelart, A., & Mattelart, M. (1998). *İletişim kuramları tarihi*. (M. Zıllıoğlu, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.
- Onega, S., & Landa, J. A. (2002). *Anlatıbilime Giriş*. (Y. Salman, & D. Hakyemez, Çev.) İstanbul: Adam Yayınları.
- Peirce, C. S. (1974). *Collected papers of charles sanders peirce* (Vol. 2). Harvard University Press.
- Rifat, M. (1998). *XX. yüzyılda dilbilim ve göstergebilim kuramları - 1 - tarihçe ve eleştirel düşünceler*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Rifat, M. (2000). *XX. yüzyılda dilbilim ve göstergebilim kuramları - tarihçe ve eleştirel düşünceler* (Cilt 1). İstanbul: Om Yayınları.
- Rose, G. (2001). *Visual methodologies: an introduction to te interpretation of visual materaials*. London: Sage Publications.
- Saussure, F. (1966). *Course in general linguistics*. New York, NY: McGraw Hill.
- Saussure, F. (1998). *Genel dilbilim dersleri - 1*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tekinalp, Ş., & Uzun, R. (2004). *İletişim araştırmaları ve kuramları*. İstanbul: Derin Yayınevi.

ETİK ve BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir.